05/08/2019

“Τι έχει να προσφέρει σήμερα στον άνθρωπο η μεγάλη εορτή της Μεταμορφώσεως;”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καστορίας

Του Σεβ. Μητροπολίτου Καστορίας κ. Σεραφείμ, Υπερτίμου και Εξάρχου Άνω Μακεδονίας

Σε μια πνευματική ανάβαση μάς καλεί δια των ιερών υμνογράφων της η αγία μας Εκκλησία κατά τη μεγάλη δεσποτική εορτή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Χριστού στο όρος Θαβώρ. «Δεύτε αναβώμεν εις το όρος Κυρίου και εις τον οίκον του Θεού ημών και θεασώμεθα την δόξαν της Μεταμορφώσεως αυτού, δόξαν ως μονογενούς παρά Πατρός»1.

Μας προτρέπει να ξεφύγουμε λίγο από τα γήινα και επίπεδα και «επάραντες τον νουν»2 επί το όρος Θαβώρ, δηλαδή με τον καθαρό οφθαλμό της ψυχής, μαζί με τους προκρίτους των μαθητών, Πέτρο, Ιάκωβο και Ιωάννη και τους ακρεμόνες των Προφητών, Μωϋσή και Ηλία, να γίνουμε επόπτες της εκείνου μεγαλειότητος3. Την ίδια προτροπή συναντούμε στα ιερά κείμενα του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, του μύστου της θείας ελλάμψεως και του ακτίστου φωτός. «Αποθώμεθα ουν, αδελφοί, τα έργα του σκότους και εργαζώμεθα τα έργα του φωτός» προτρέπει ο ιερός

πατήρ και συνεχίζει : «ελάτε να ανεβούμε στο όρος όπου έλαμψε ο Χριστός για να δούμε τα εκεί συμβαίνοντα· ή καλύτερα έχοντας γίνει τέτοιοι και έχοντας γίνει άξιοι τέτοιας ημέρας, θα μας ανεβάσει τον κατάλληλο καιρό ο ίδιος ο Λόγος του Θεού. Τώρα όμως σας παρακαλώ εντείνατε και υψώστε το μάτι της διάνοιας προς το φως του ευαγγελικού κηρύγματος, ώστε προηγουμένως να μεταμορφωθείτε με την ανακαίνιση του νου σας κι έτσι αποκτώντας την από τον ουρανό θεία αίγλη, να γίνετε σύμμορφοι με το ομοίωμα της δόξας του Κυρίου, του οποίου το πρόσωπο έλαμψε σήμερα πάνω στο όρος ως ο ήλιος»4.

Τι μας λοιπόν παρουσιάζει αυτή η εορτή;
Ποιό είναι το νόημά της;
Τι έχει να προσφέρει σήμερα στον άνθρωπο;

Πρώτον. Η εορτή της Μεταμορφώσεως απαντά στα μεγάλα ερωτήματα του ανθρώπου, όπως ποιός είναι ο προορισμός του, ποιός είναι ο στόχος της ζωής του, αν υπάρχει άλλη ζωή, αν η ζωή συνεχίζεται μετά τον θάνατο και πως θα είναι αυτή. Μας δείχνει εμφανώς ότι ο άνθρωπος πλάστηκε κατ’ εικόνα Θεού και ότι έχει έναν ουράνιο προορισμό : «ημών το πολίτευμα εν ουρανοίς υπάρχει... ου γαρ έχομεν ώδε μένουσαν πόλιν, αλλά την μέλλουσαν επιζητούμεν»5. Έτσι, ο άνθρωπος δεν είναι μικρός και ασήμαντος, δεν είναι πρόσκαιρος κάτοικος της γης, δεν είναι μονάδα μετρήσεως όπως τον θέλουν οι ισχυροί αλλά και όσοι βρίσκονται μακριά από το φως του προσώπου του Χριστού· είναι εικόνα του Θεού, είναι αιώνιος αφού διαθέτει αθάνατη ψυχή και θα φανερωθεί ένδοξος μέσα στην κοινωνία των Αγίων κατά τη Δευτέρα Παρουσία του Σωτήρος Χριστού. Είναι αποκαλυπτικός στο σημείο αυτό ο Απόστολος Παύλος : «όταν ο Χριστός φανερωθή, η ζωή ημών, τότε και υμείς συν αυτώ φανερωθήσεσθε εν δόξη»6. Και, όπως τα ιμάτια του Χριστού έγιναν στίλβοντα ως το φως7, ομοίως και οι πιστεύσαντες και βαπτισθέντες στο όνομα Του και «οι εγγίζοντες αυτόν»8 θα λάμψουν με το φως της θεϊκής δόξης. Έτσι, «ο Θεός θα ίσταται εν μέσω Θεών»9. Είναι αποκαλυπτικός στο σημείο αυτό ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς : «Λαμπρύνθηκαν λοιπόν με το ίδιο φως και το προσκυνητό εκείνο σώμα του Χριστού και τα ενδύματα, αλλ’ όχι εξίσου· γιατί το πρόσωπο αυτού έλαμψε ως ο ήλιος, ενώ τα ενδύματα επειδή εγγίζανε το σώμα εκείνου έγιναν φωτεινά, και με αυτά έδειξε ποιές είναι οι στολές της δόξας τις οποίες θα φορέσουν κατά τον μέλλοντα αιώντα αυτοί που εγγίζουν τον Θεό και ποιά τα ενδύματα της αναμαρτησίας, τα οποία αφού απέβαλε ο Αδάμ εξαιτίας της παράβασης, φαινόταν γυμνός και αισθανόταν ντροπή»10.

Δεύτερον. Αυτή η εορτή δεν είναι μόνο μια θεοφάνεια τριαδική : ο Υιός το κέντρο της ιστορίας, Παλαιάς και Κανής Διαθήκης, εκπρόσωποι οι Προφήτες και οι

Απόστολοι, το Πνεύμα το Άγιον εν είδει νεφέλης και ο Πατήρ λαλών την υιότητα του Υιού.

Μας δείχνει αυτή η δεσποτική εορτή και κάτι πολύ μεγάλο. Μας φανερώνει ποιά είναι η Εκκλησία και ποιός ο σκοπός της. Στην Εκκλησία ανήκουν οι Προφήτες, οι Απόστολοι, οι θεούμενοι και όλοι όσοι αγωνίζονται να βρίσκονται στην ίδια προοπτική.

Φαίνεται ακόμη σ’ αυτήν την εορτή ποιός είναι ο βαθύτερος και ουσιαστικώτερος σκοπός της Εκκλησίας· και αυτός είναι να οδηγήσει τον άνθρωπο στην θέωση, που είναι η όραση του ακτίστου φωτός. Έτσι δικαιολογείται γιατί αυτή η εορτή είναι ιδιαίτερα προσφιλής στους Μοναχούς. Έτσι δικαιολογείται πώς σε μεγάλα μοναστικά κέντρα (Σινά, Άγιον Όρος, στην κορυφή του Άθωνα, στα Μετέωρα) τα Καθολικά τους τιμώνται σ’ αυτό το μεγάλο γεγονός.

Δικαιολογούνται οι αγώνες του μεγάλου ησυχαστού αγιορείτου Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά και των κολλυβάδων.

Ερμηνεύεται πώς στην Πρώτη Ώρα διαβάζεται το Κοντάκιο της Μεταμορφώσεως. Ακόμη, πόσο μεγάλη σημασία δίνουν οι πατέρες στην μονολόγιστη ευχή που περικλείει ωκεανούς θεολογίας και που η μέθοδος αυτή διδάσκεται και παραλαμβάνεται. Αυτό ακριβώς πρέπει να είναι και το έργο ημών των ποιμένων και συγχρόνως ο στόχος. Η θέωση δεν πρέπει να είναι πολυτέλεια για τη χριστιανική ζωή, αλλά ο βαθύτερος σκοπός. Άλλωστε τα Μυστήρια της Εκκλησίας και η άσκηση αποβλέπουν σ’ αυτήν την κατάσταση. Όταν απομονωθούν, τότε ειδωλοποιούνται.

Αυτόν τον σκοπό και τον στόχο της Εκκλησίας τον βλέπουμε ανάγλυφα στο γεγονός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος. Ο Χριστός κατεβάζει τους Μαθητές στον κόσμο, στην ανθρώπινη κοινωνία, με το φως του Θαβώρ στην καρδιά τους, με την εμπειρία και την βεβαιότητα της θεώσεως. Και, ενώ προ του Σταυρού οι Απόστολοι είδαν αυτό το φως για μια στιγμή και έπειτα καλύφθηκαν υπό την νεφέλη για να μυηθούν στο μυστήριο του Θεού, τώρα, μετά τον Σταυρό, ζώντας στον αγώνα της προσευχής, ο άνθρωπος μπορεί να γίνει όλος φως, όλος οφθαλμός, όλος δόξα, όλος πρόσωπο εν Αγίω Πνεύματι11. Αυτό ακριβώς κάνουν και οι Άγιοι της Εκκλησίας μας, αφού η Εκκλησία έχει σαν σκοπό να μεταμορφώσει τον κόσμο, τον άνθρωπο, την κοινωνία, να αποκαταστήσει τον άνθρωπο σε φίλο Θεού, δοξασμένο από το φως Του και την κοινωνία σε εκκλησία – χώρο της Θείας Βασιλείας.

Γι’ αυτό και η προτροπή του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά είναι χαρακτηριστική

για τον καθένα μας, σήμερα ιδιαιτέρως, στην εποχή αυτή της αμαρτίας και της αποστασίας : η θεραπεία από τα πάθη, ο φωτισμός και εν συνεχεία η θέα του προσώπου του Χριστού.

«Ας βλέπουμε λοιπόν με τους εσωτερικούς οφθαλμούς το μεγάλο αυτό θέαμα, τη φύση μας που ζει στους αιώνες ναζί με το άυλο πυρ της θεότητας και, αφού αποβάλλουμε τους δερμάτινους χιτώνες τους οποίους έχουμε φορέσει εξαιτίας της παραβάσεως, τα γήινα δηλαδή και σαρκικά φρονήματα, ας σταθούμε σε αγία γη, αποδεικνύοντας ο καθένας αγία τη γη του με την αρετή και την προς τον Θεό ανάταση, ώστε να αποκτήσουμε παρρησία καθώς επιδημεί ο Θεός μέσα σε φως, και τρέχοντας κοντά του να φωτισθούμε και φωτιζόμενοι να ζήσουμε μαζί του αιώνια προς δόξα της τρισήλιας και μοναρχικώτατης λαμπρότητας, τώρα και πάντοτε και στους αιώνες των αιώνων. Γένοιτο»12.

1. Δοξαστικό Λιτής εορτής.
2. Στιχηρό Εσπερινού Χριστουγέννων
3. Β’ Πετρ. 1,17
4. Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, Ομιλία ΛΕ’ εις την αυτήν του Κυρίου Μεταμόρφωσιν, ΕΠΕ 10,386-387
5. Φιλ. 3,20 και Εβρ. 13,14-15
6. Κολ. 3,4
7. Μρκ. 9,3
8. Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο.π., ΕΠΕ 10,388
9. Τροπάριο θ’ ωδής δευτέρου Κανόνος Μεταμορφώσεως
10. Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο.π., ΕΠΕ 10,389
11. Μεταμόρφωση, εκδ. Ακρίτας, 1984, σ. 152
12. Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο.π., ΕΠΕ 10,405-407